

ELEKTRĖNŲ SAVIVALDYBĖS TARYBA

SPRENDIMAS

DĖL ELEKTRĖNŲ SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2022 METŲ ATASKAITOS PATVIRTINIMO

2024 m. sausio 31 d. Nr. VII.TS-11
Elektrėnai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 15 straipsnio 4 dalimi, Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, 6.4 papunkčiu, Elektrėnų savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

Patvirtinti Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2022 metų ataskaitą (pridedama).

Meras

Gediminas Ratkevičius

PATVIRTINTA
Elektrėnų savivaldybės tarybos
2024 m. sausio 31 d.
sprendimu Nr. VII.TS-11

**ELEKTRĖNŲ SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS
2022 m.
ATASKAITA**

**ELEKTRĖNAI
2023 m.**

TURINYS

ĮVADAS	3
1. BENDROJI DALIS	4
1.1. Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje apžvalga ir interpretavimas („šviesoforas“).....	4
1.2. Elektrėnų savivaldybės demografinė situacija 2022 metais	16
2. SPECIALIOJI DALIS	20
2.1. Prioritetinių sveikatos problemų rodiklių išsami analizė	20
2.1.1. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv., standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.....	20
2.1.2. Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89) 100 000 gyv.	22
2.2. Pagrindinių savivaldybės sveikatos stebėsenos rodiklių analizė	26
2.2.1. Gyventojų skaičiaus pokytis.....	26
2.2.2. 2 metų amžiaus vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys (proc.)	27
2.2.3. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 3 metus dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje	28
2.2.4. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metus dalyvavusi patikos dėl krūties vėžio programoje	29
2.2.5. Ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų sveikatos būklė Elektrėnų savivaldybės ugdymo įstaigose	30
2.3. SUAUGUSIŲJŲ GYVENSENOS STEBĖSENOS RODIKLIAI	32
APIBENDRINIMAS	35
REKOMENDACIJOS	36

IVADAS

Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos tikslas – nuolat rinkti, analizuoti, tvarkyti ir interpretuoti visuomenės sveikatą charakterizuojančius rodiklius, kad remiantis išsamia informacija apie savivaldybės bendruomenės sveikatos būklę, sveikatos rizikos veiksnius, būtų galima planuoti ir įgyvendinti savivaldybės visuomenės sveikatos gerinimo priemones, vykdyti visuomenės sveikatos stebėsenos duomenų sklaidą.

Visuomenės sveikatos stebėseną savivaldybėse vykdoma remiantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymo Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“.

Ataskaitoje pateikiami 2022 m. visuomenės sveikatos būklę rodantys duomenys Elektrėnų savivaldybėje. Pateikiami rodikliai iš Valstybės deleguotų savivaldybėms visuomenės sveikatos stebėsenos pagrindinių rodiklių sąrašo projekto parodo, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos programos (toliau LSP) tikslai bei jų uždaviniai. LSP išteklių tikslų ir uždavinių įgyvendinimo savivaldybėse stebėsenai parengtas baigtinis pagrindinių rodiklių sąrašas (toliau PRS), kurį sudaro 51 unifikuotas rodiklis, geriausiai apibūdinantis LSP siekinius.

Rengiant ataskaitą naudoti Statistikos departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, Higienos instituto sveikatos informacijos centro, Valstybinės ligonių kasos, Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro, Valstybinio psichikos sveikatos centro, Valstybinės darbo inspekcijos, Neįgalumo ir darbingumo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Elektrėnų savivaldybės institucijų duomenys, jų metinės statistinės ataskaitos, kompiuterizuotos duomenų bazės.

Rengiant šią ataskaitą taip pat naudotasi Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema.

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizė ir interpretavimas („šviesoforo“ kūrimas) atliekamas palyginant praėjusių metų Elektrėnų savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. PRS analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, įvertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, kokių priemonių reikia imtis siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.

1. BENDROJI DALIS

1.1. Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje apžvalga ir interpretavimas („šviesoforas“)

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizė ir interpretavimas („šviesoforo“ kūrimas) atliekamas palyginant 2022 m. Elektrėnų savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. Vadovaujantis „šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstytos į 3 grupes:

Savivaldybės, kuriose stebimas rodiklis parodo geriausią situaciją, priskiriamos *Savivaldybių su geriausiais rodikliais grupei* ir žymimos **žalia spalva**.

Savivaldybės, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, priskiriamos *Savivaldybių su prasčiausiais rodikliais grupei* ir žymimos **raudona spalva**.

Likusių savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos **geltona spalva**. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

Žymėjimas spalvomis parodo ne rodiklio dydį, o reikšmę, nes mažas rodiklis ne visada rodo gerą situaciją, o didelis rodiklis ne visada rodo blogą situaciją.

PRS analizės ir interpretavimo tikslas – įvertinti, kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, įvertinant Lietuvos sveikatos programos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, kokių priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti Elektrėnų savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.

Elektrėnų savivaldybės gyventojų visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitoje analizuojamų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami 1 lentelėje „Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis“.

Pirmame lentelės stulpelyje pateikiami PRS suskirstyti pagal Lietuvos sveikatos programoje numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius, antrame stulpelyje pateikiama Elektrėnų savivaldybės rodiklio reikšmė, trečiame – atitinkamo rodiklio Lietuvos vidurkio reikšmė, ketvirtame – mažiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, penktame – didžiausia reikšmė tarp visų savivaldybių, paskutiniame – savivaldybės rodiklio interpretavimas (reikšmės savivaldybėje santykis su Lietuvos vidurkio reikšme ir savivaldybės vietos tarp visų savivaldybių pavaizdavimas pagal „šviesoforo“ principą) (1 lentelė).

1. lentelė. Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis 2022 m.

RODIKLIS	Savivaldybės rodiklis	Lietuvos rodiklis	Minimali reikšmė	Maksimali reikšmė	Santykis: savivaldybė/ Lietuva 2015 m.	Santykis: savivaldybė/ Lietuva 2016 m.	Santykis: savivaldybė/ Lietuva 2017 m.	Santykis: savivaldybė/ Lietuva 2018 m.	Santykis: savivaldybė/ Lietuva 2019 m.	Santykis: savivaldybė/ Lietuva 2020 m.	Santykis: savivaldybė/ Lietuva 2021 m.	Santykis: savivaldybė/ Lietuva 2022 m.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Strateginis tikslas – pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir gyventų ilgiau, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai:												
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė	74,6	75,8	70,7	80,6	1,00	0,99	0,99	0,98	1,01	1,02	0,99	0,98
Išvengiamas mirtingumas (proc.)	72,4	74,2	56	85,8	0,96	1,02	1,00	0,97	1,16	0,96	1,01	0,98
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį												
Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.	41,9	18,6	6,7	48,8	1,35	1,02	1,1	1,38	1,25	0,38	1,27	2,25
Standartizuoto mirtingumo dėl savižudybių rodiklis (X60-X84) 100 000 gyv.	39,5	18	6,4	47	1,36	1,01	1,07	1,36	1,26	0,34	1,11	2,19
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyv.	41,9	39,2	0	75,6	1,75	1,10	2,1	1,70	1,02	0,93	1,49	1,44
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 gyv.	55,3	60,3	37,1	205,0	0,96	0,90	0,9	0,89	0,91	0,94	0,97	1,13
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos (proc.)	2,2	2,2	0,4	7,0	0,35	0,45	0,5	0,38	0,56	0,96	1	1
Gyventojų skaičiaus pokytis 1 000 gyv.	28,7	18,1	70,9	-23,8	0,80	0,61	0,1	0,09	12,5	8,67	-3,65	1,59
Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89) 100 000 gyv.	117,3	82,5	48,8	117,3	1,17	1,06	1,2	1,22	0,93	0,89	1,43	1,42
Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių rodiklis (V00-Y89) 100 000 gyv.	114,4	79,7	30,5	114,4	1,18	1,06	1,06	1,25	1,03	0,99	1,41	1,44
Mokinių,	363,7	359,4	175,6	629,5	0,67	0,72	0,8	0,87	0,90	0,61	1,02	1,01

gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius 1 000 gyv.												
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1 000 gyv.	18,3	22,8	3,4	75,4	0,55	0,49	0,4	0,60	0,64	0,73	0,90	0,80
Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv.	29,3	22,1	5,7	65,4	-	-	1,0	1,28	0,80	0,81	1,53	1,33
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 100 000 gyv.	37,7	25,6	5,7	74,7	1,69	1,14	0,9	1,22	0,70	0,84	1,33	1,47
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką												
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyv.	1,3	1	0	2,6	1,28	2,98	1,2	0,71	0	0,7	0	1,3
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv.	119,8	134,2	74,7	188	1,01	0,88	1,0	0,85	1,08	0,80	0,90	0,89
Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.	79	68,1	28,8	127,2	1,04	1,38	0,9	1,07	1,03	1,10	1,16	1,16
Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv.	0	33,2	0	62,6	0,87	0,91	0,8	0,74	0,67	0	0	0
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	8,4	4,1		22,4	1,63	3,18	0	0	0,86	1,66	1,67	2,05
Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74)	8,9	4	0	26,3	1,63	3,25	0	0	0,75	1,61	1,55	2,23

100 000 gyv.												
Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	21	16,4	0	45,1	1,0	0,60	1,4	1,05	1,09	0,71	1,18	1,28
Standartizuotas mirtingumas dėl nukritimo rodiklis (W00-W19) 100 000 gyv.	24	15,9	0	38,3	1,0	0,60	1,30	1,24	1,69	0,63	1,29	1,51
Mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	0	6	0	24,3	0,41	0,98	0	0,53	0,55	1,08	0,65	0
Standartizuotas mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	0	5,9	0	25,0	0,41	0,87	0	0,48	0,42	1,14	0,71	0
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	0	1,5	0	10,9	1,08	1,24	0	0	1,86	1,91	2,69	0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	0	1,4	0	9,8	1,13	1,12	0	0	1,45	1,90	3,0	0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) skaičius 10 000 gyv.	21	49,2	1,4	12,5	1,2	1,03	0,6	0,50	0,57	0,81	0,59	0,43
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui	1924,7	876,7	19,4	3561 8,6	nėra	3,15	4,5	1,73	1,62	2,32	2,26	2,20
Viešai tiekiamo geriamojo vandens prieinamumas vartotojams (proc.)	88,8 proc.	-	-	-	-	96,9 proc.	96,6 proc.	97 proc.	97,31 proc.	97,5 proc.	97,5 proc.	88,8 proc.
Nuotekų tvarkymo paslaugų prieinamumas vartotojams (proc.)	84,57 proc.	-	-	-	-	95,5 proc.	95,5 proc.	95,6 proc.	97,85 proc.	98 proc.	98 proc.	84,5 7 proc.

3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą												
Mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	4,2	4	0	30,7	0,00	1,88	3,2	1,42	4,34	0	0	1,05
Standartizuotas mirtingumas nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	3,7	4	0	32,1	0,00	1,70	3,3	1,52	4,47	0	0	0,93
Mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	25,1	22,8	0	53,8	1,32	1,25	2,1	0,23	0,66	0,57	0,88	1,10
Standartizuotas mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	21,6	21,7	0	50,9	1,32	1,31	1,9	0,21	0,67	0,54	0,83	1
Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai), 100 000 gyv.	66,1	64,9	0	288,4	1,08	0,93	0,9	0,34	0,57	0,55	0,57	1,02
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai tabako licencijai	331,4	201	378,0	69,7	1,24	1,28	2,0	2,19	1,93	1,82	1,73	1,65
Gyventojų skaičius, tenkantis vienai alkoholio licencijai	294,6	171,5	350,5	37,0	1,29	1,57	2,0	2,15	1,93	1,83	1,74	1,72
Kūdikių, žindytų išimtinai iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	42,9	38,5	1,4	100	0,78	0,74	0,8	0,77	1,13	0,94	1,13	1,11
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius												
Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1 000 gyv.	12,5	18	11,8	34,8	0,98	1,06	1,1	1,08	0,86	0,90	0,91	0,69
Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto ir jo komplikacijų skaičius (18+ m.) 1 000 gyv.	1,2	1,8	0	3,5	0,8	0,80	0,9	0,92	0,94	0,92	0,75	0,67
Slaugytojų,	2,6	1,8	2,7	7,3	1,21	1,19	1,4	1,24	1,23	1,18	1,44	1,44

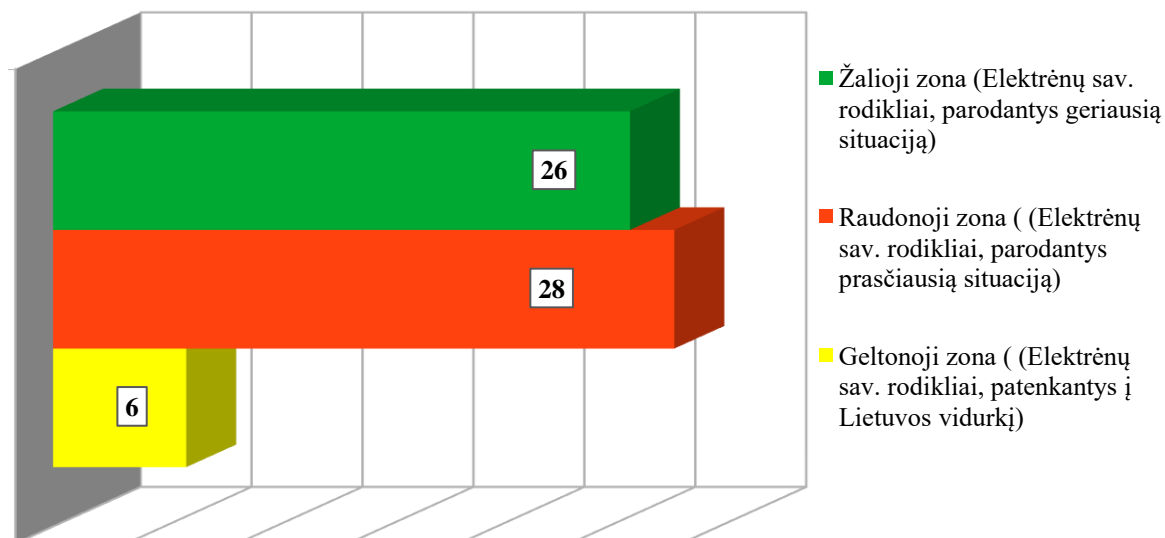
tenkančių vienam gydytojui, skaičius												
Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyv.	5,9	7,7	3,1	15,1	0,88	0,92	0,8	0,88	0,99	0,93	0,88	0,77
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	10,4	9,3	12,1	6,5	1,01	1,00	1,00	1,05	1,06	1,25	1,25	1,12
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (visi)	0	4,1	0	22,5	3,38	0	1,4	1,38	2,21	2	3,54	0
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv.	0	2,2	0	4,6	0,35	0,45	0,4	0,38	0,41	2,8	1	0
Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių	5,6	3	0	31,6	0,00	0,00	1,4	0	0	0	3,43	1,87
2 m. amžiaus vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepijimo apimtys, (proc.)	91,5	86,5	100	66,7	0,96	0,96	1,0	0,99	0,97	1,06	1,02	1,06
1 m. amžiaus vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito, Haemophilus influenza B skiepijimo apimtys (3 dozės), (proc.)	92,8	90	100	81,8	1,02	1,02	1,0	1,0	0,99	1,0	1,05	1,03
Vaikų (6–14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, (proc.)	12,5	11,2	39,8	2,0	0,59	1,58	1,2	1,57	1,44	1,45	1,36	1,12
Vaikų (7-17	29,5	23,6	34,4	7,2	1,06	0,98	1,0	0,96	1,28	1,18	1,09	1,25

m.), neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir ištrauktų dantų, dalis (proc.)												
Paauglių (15– 17 m.) gimdymų skaičius 1 000 gyv.	3,4	2,3	0	24,1	0,43	1,73	0,5	3,57	0,89	2,48	1,22	1,48
Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) 100 000 gyv.	787,9	794,7	450,3	1632, 5	1,01	0,99	0,9	1,06	0,90	0,97	1,02	1
Standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) 100 000 gyv.	871,7	785,2	606,5	1153, 4	1,01	1,08	1,02	1,17	1,00	1,08	1,14	1,11
Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00- C96) 100 000 gyv.	251,5	279	150,1	503,3	0,94	1,01	1,2	1,05	0,89	0,89	0,97	0,90
Standartizuotas mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00- C96) 100 000 gyv.	249,7	262,9	172,3	380,3	1,02	1,03	1,2	1,05	0,89	0,97	0,97	0,95
Mirtingumas nuo cerebrovaskuli nių ligų (I60- I69) 100 000 gyv.	234,7	191,9	234,7	605,9	1,44	1,14	1,6	1,39	1,02	1,31	1,19	1,22
Standartizuotas mirtingumas nuo cerebrovaskuli nių ligų (I60- I69) 100 000 gyv.	266,9	188,5	92,3	493,8	1,44	1,24	1,8	1,56	1,08	1,52	1,37	1,42
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	83,0	72,6	27,5	106,2	1,31	1,06	1,3	1,05	1,25	1,46	1,11	1,14
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metus dalyvavusi patikros dėl krūties vėžio programoje	53,3	57,6	77,1	21,5	0,64	0,64	0,7	0,82	0,85	0,77	0,82	0,93
Tikslinės populiacijos	53,9	54,7	71,1	32,2	0,79	0,85	0,9	0,91	0,92	0,96	1,0	0,99

dalis (proc.), 3 metus dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje												
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metus dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje	54,9	56,1	68,4	37,8	0,89	0,94	0,9	0,9	0,90	0,90	0,96	0,98
Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programoje	48,3	49,6	66,3	30,6	0,77	0,92	0,9	0,98	0,98	1,00	1,02	0,97

Remiantis profilio rodikliais ir jų interpretavimo rezultatais („šviesoforas“ ir santykis), pasirinktos 4 pagrindinio rodiklių sąrašo reikšmės, sudarytas Elektrėnų savivaldybės probleminių višiuomenės sveikatos sričių sąrašas, atlikta atrinktų sričių rodiklių analizė ir vertinimas (1 pav.).

1 paveikslas. Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos rodiklių profilis 2022 m.

Iš 1 lentelės pateiktų PRS rodiklių reikšmių matyti, kad:

Elektrėnų savivaldybės rodikliai, kurie yra geresni nei Lietuvos rodikliai (žalia zona):

- **Išvengiamas mirtingumas (proc.)**

Elektrėnų sav. rodiklis – 72,4, Lietuvos rodiklis – 74,2;

- **Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 gyv.:**

Elektrėnų sav. rodiklis – 55,3, Lietuvos rodiklis – 60,3;

- **Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 28,7, Lietuvos rodiklis – 18,1;

- **Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 18,3, Lietuvos rodiklis – 22,8;

- **Traumų dėl nukritimo (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje skaičius 10 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 119,8, Lietuvos rodiklis – 134,2;

- **Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 0, Lietuvos rodiklis – 33,2;

- **Mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) skaičius 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 0, Lietuvos rodiklis – 6;

- **Standartizuotas mirtingumas transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 0, Lietuvos rodiklis – 5,9;

- **Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 0, Lietuvos rodiklis – 1,5;

- **Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 0, Lietuvos rodiklis – 1,4;

- **Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) skaičius 10 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 21, Lietuvos rodiklis – 49,2;

- **Gyventojų skaičius, tenkantis vienai tabako licencijai**

Elektrėnų sav. rodiklis – 331,4, Lietuvos rodiklis – 201;

- **Gyventojų skaičius, tenkantis vienai alkoholio licencijai**

Elektrėnų sav. rodiklis – 294,6, Lietuvos rodiklis – 171,5;

- **Kūdikių, žindytų išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)**

Elektrėnų sav. rodiklis – 42,9, Lietuvos rodiklis – 38,5;

- **Išvengiamų hospitalizacijų skaičius 1000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 12,5, Lietuvos rodiklis – 18;

- **Išvengiamų hospitalizacijų dėl cukrinio diabeto ir jo komplikacijų skaičius (18+ m.) 1 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 1,2, Lietuvos rodiklis – 1,8;

- **Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, skaičius**

Elektrėnų sav. rodiklis – 2,6, Lietuvos rodiklis – 1,8;

- **Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui**

Elektrėnų sav. rodiklis – 10,4, Lietuvos rodiklis – 9,3;

- **Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (visi)**

Elektrėnų sav. rodiklis – 0, Lietuvos rodiklis – 4,1;

- **Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 0, Lietuvos rodiklis – 4,1;

- **2 m. amžiaus vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, (proc.)**

Elektrėnų sav. rodiklis – 91,5, Lietuvos rodiklis – 86,5;

- **1 m. amžiaus vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomieliito, Haemophilus influenza B skiepavimo apimtys (3 dozės), (proc.)**

Elektrėnų sav. rodiklis – 92,8, Lietuvos rodiklis – 90;

- **Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, (proc.)**

Elektrėnų sav. rodiklis – 12,5, Lietuvos rodiklis – 11,2;

- **Vaikų (7–17m.), neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir ištrauktų dantų, dalis (proc.)**

Elektrėnų sav. rodiklis – 29,5, Lietuvos rodiklis – 23,6;

- **Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 251,5, Lietuvos rodiklis – 279;

- **Standartizuotas mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 249,7, Lietuvos rodiklis – 262,9;

Rodikliai, Elektrėnų savivaldybėje parodantys prasčiausią situaciją (raudona zona), yra:

● **Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 41,9, Lietuvos rodiklis – 18,6;

● **Standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 39,5, Lietuvos rodiklis – 18;

● **Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 41,9, Lietuvos rodiklis – 39,2;

● **Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 117,3, Lietuvos rodiklis – 82,5;

● **Standartizuotas mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 114,4, Lietuvos rodiklis – 79,7;

● **Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, skaičius 1 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 363,7, Lietuvos rodiklis – 359,4;

● **Sergamumas tuberkulioze (A15-A-19) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 29,3, Lietuvos rodiklis – 22,1;

● **Sergamumas tuberkulioze (+recidyvai) (A15-A-19) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 37,7, Lietuvos rodiklis – 25,6;

● **Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų dėl nelaimingų atsitikimų darbe, skaičius 10 000 darbingo amžiaus gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 1,3, Lietuvos rodiklis – 1;

● **Darbingo amžiaus asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, skaičius 10 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 79, Lietuvos rodiklis – 68,1;

● **Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 8,4, Lietuvos rodiklis – 4,1;

● **Standartizuotas mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 8,9, Lietuvos rodiklis – 4;

● **Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 21, Lietuvos rodiklis – 16,4;

● **Standartizuotas mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 24, Lietuvos rodiklis – 15,9;

● **Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kvadratiniam kilometrui**

Elektrėnų sav. rodiklis – 1924,7, Lietuvos rodiklis – 876,7;

- **Mirtingumas nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 25,1, Lietuvos rodiklis – 22,8;

- **Nusikalstamos veikos, susijusios su disponavimu narkotinėmis medžiagomis ir jų kontrabanda (nusikaltimai), 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 66,1, Lietuvos rodiklis – 64,9;

- **Šeimos gydytojų skaičius 10 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 5,9, Lietuvos rodiklis – 7,7;

- **Kūdikių (vaikų iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1 000 gyvų gimusių**

Elektrėnų sav. rodiklis – 5,6, Lietuvos rodiklis – 3;

- **Paauglių (15–17 m.) gimdymų skaičius 1000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 3,4, Lietuvos rodiklis – 2,3;

- **Standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 871,7, Lietuvos rodiklis – 785,2;

- **Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 234,7, Lietuvos rodiklis – 191,9;

- **Standartizuotas mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 266,9, Lietuvos rodiklis – 188,5;

- **Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.**

Elektrėnų sav. rodiklis – 83, Lietuvos rodiklis – 72,6;

- **Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metus dalyvavusi patikros dėl krūties vėžio programoje**

Elektrėnų sav. rodiklis – 53,3, Lietuvos rodiklis – 57,6;

- **Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 3 metus dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje**

Elektrėnų sav. rodiklis – 53,9, Lietuvos rodiklis – 54,7;

- **Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metus dalyvavusi storosios žarnos vėžio ankstyvosios diagnostikos programoje**

Elektrėnų sav. rodiklis – 54,9, Lietuvos rodiklis – 56,1;

- **Tikslinės populiacijos dalis (proc.), dalyvavusi širdies ir kraujagyslių ligų prevencijos programoje**

Elektrėnų sav. rodiklis – 54,9, Lietuvos rodiklis – 56,1.

Išsamiai analizei, kaip prioritetinės sveikatos problemos, pasirinkti šie rodikliai:

1. Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv. (išsami analizė apims **raudonos zonos rodiklį**, tai pat į **raudoną zoną patekusį rodiklį**: standartizuoto mirtingumo dėl savižudybių rodiklis (X60-X84) 100 000 gyv.);

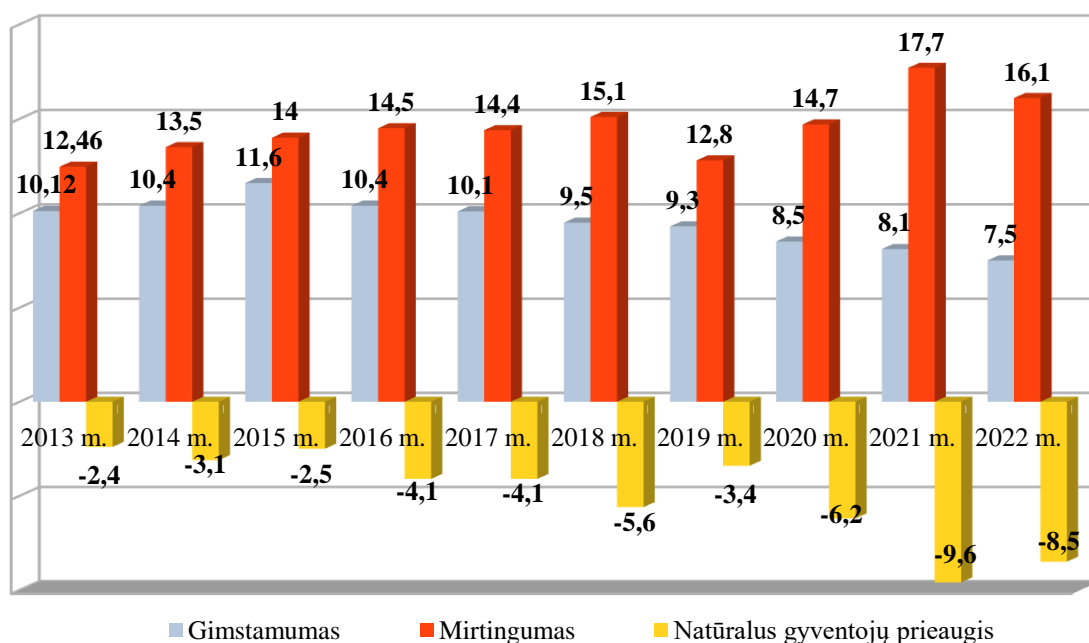
2. Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89) 100 000 gyv. (išsami analizė apims **raudonos zonos rodiklį**);

3. Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv. (išsami analizė apims **geltonos zonos rodiklį** ir **raudoną zoną patekusį rodiklį**: standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00-I99) 100 000 gyv.

1.2. Elektrėnų savivaldybės demografinė situacija 2022 metais

Elektrėnų savivaldybėje pastaraisiais metais gyventojų skaičius didėjo, gimstamumo rodiklis 1000 gyventojų mažėjo – 7,5 (2021 m. – 8,1), mirtingumo rodiklis mažėjo – 16,1 (2021 m. – 17,7), natūrali kaita išliko neigiama, natūralus prieaugis 1000 gyventojų didėjo 2022 m. – -8,5 (2021 m. – -9,6) (2 pav.).

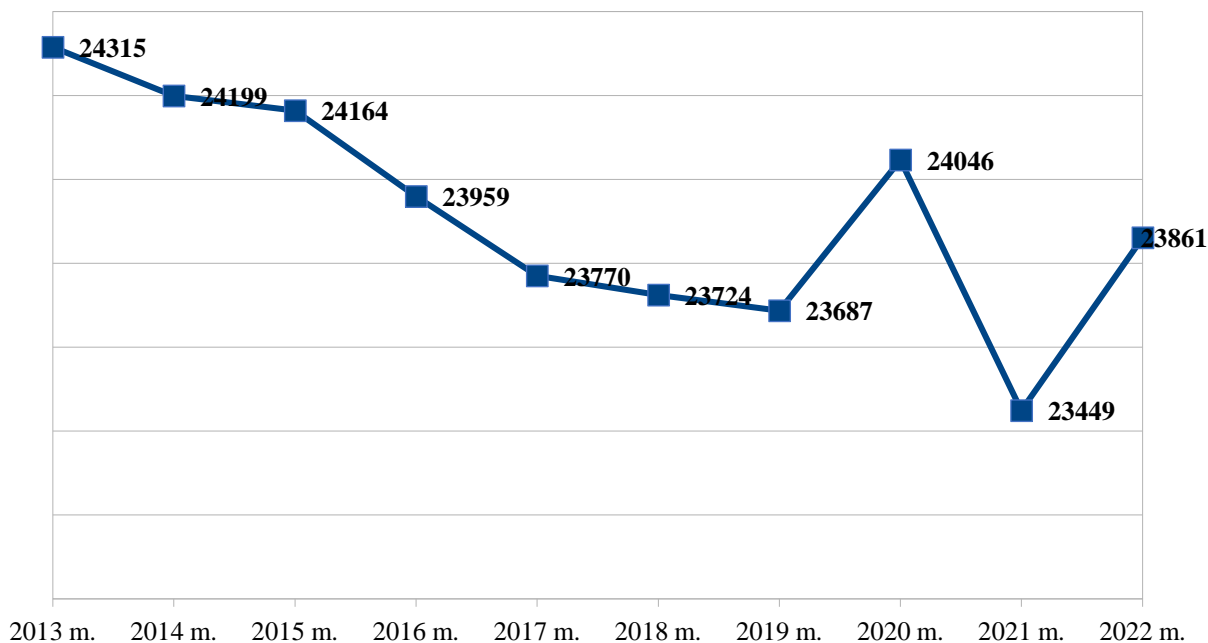
2 paveikslas. Natūrali gyventojų kaita Elektrėnų savivaldybėje 2013–2022 m. (1000 gyv.).

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2021 m. pradžioje Elektrėnų savivaldybėje gyveno 23449 žmonės, 2022 m. – 23861, tai sudarė 0,84 proc. Lietuvos populiacijos. (3 pav.).

3 paveikslas. Gyventojų skaičius Elektrėnų savivaldybėje 2013–2022 metų pradžioje (abs. sk.).

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

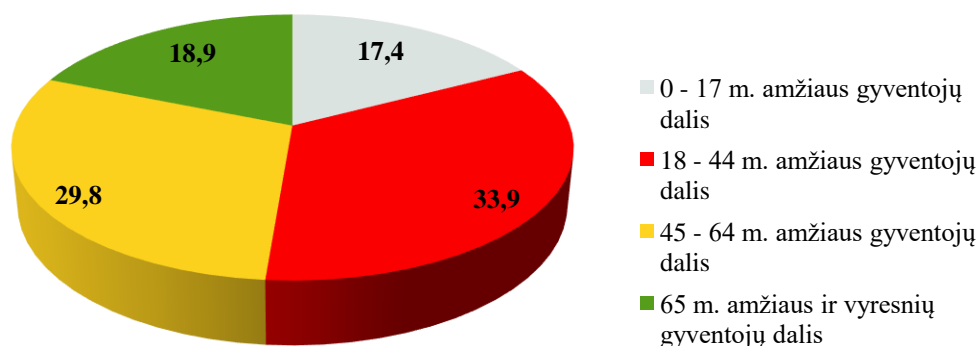
Kaime gyvena 7840 (32,86 proc.) asmenų (2021 m. – 7832 asm. (33,40 proc.), t. y. 8 asmenimis daugiau nei pernai (2021 m.) tuo pačiu metu, miestuose gyveno 16 021 žmogus, t. y. 67,14 proc. savivaldybės gyventojų. Tai rodo, kad miesto ir kaimo gyventojų santykis beveik nepakitęs.

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė – 74,6, 2021 m. – 73,6 metai.

Vyrų dalis sudaro 48,6 proc. (2021 m. – 47,77 proc.) visų savivaldybės gyventojų, moterų dalis – 51,4 proc. (2021 m. – 52,23 proc.). Lygindami ankstesnių metų duomenis, matome, kad nežymiai padidėjo vyrų dalis (0,83 proc.) ir sumažėjo moterų dalis (0,83 proc.).

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2022 metais padidėjo dirbingo amžiaus asmenų skaičius 2021 metais – 14 740 asm., 2022 m. – 14 944 asm. (didėjo 204 asm., o pernai – buvo sumažėję 471 asm.), pensinio amžiaus asmenų skaičius 2021 metais – 4459 asm., o 2022 metais – 4509 (50 asmenų daugiau nei prieš metus); o sumažėjo vaikų 0–17 metų amžiaus grupėje (2022 m. – 17,4 proc., 2021 m. – 17,5 proc.). Vaisingo amžiaus (15–49 m.) moterų dalis sumažėjo 0,4 proc. (2022 metais sudarė 38,8 proc., 2021 – 39,2 proc.) (4 pav.).

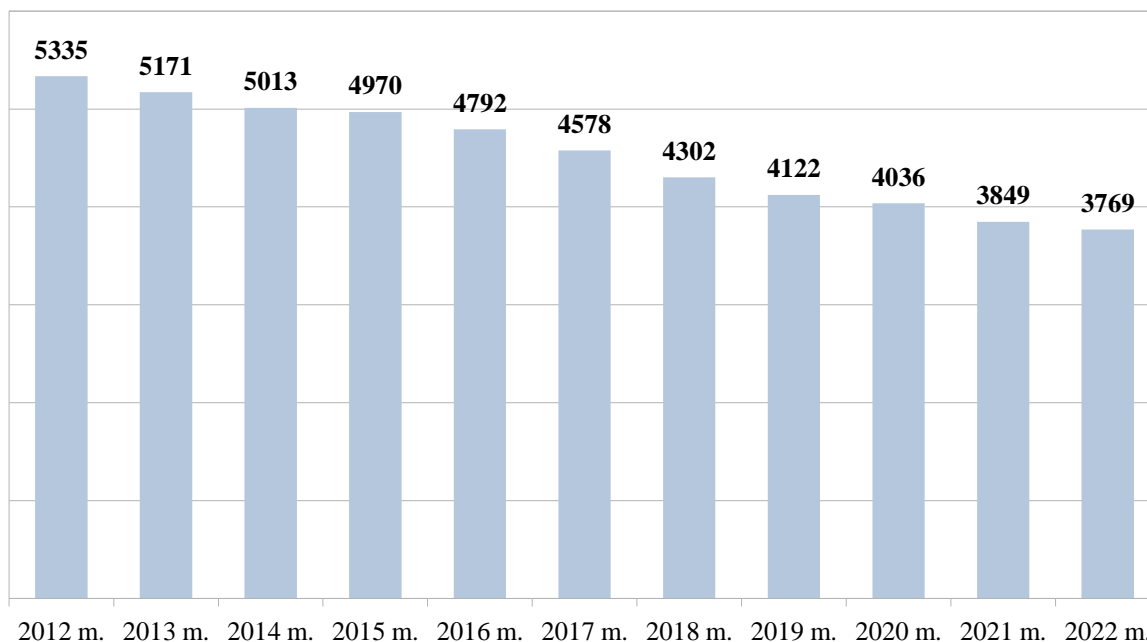
4 paveikslas. Elektrėnų savivaldybės gyventojų sudėtis pagal amžių (procentais) 2022 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Elektrėnų savivaldybėje mažėja jaunų žmonių, jų sergamumas ir ligotumas didėja. 2021 m. jaunuolių buvo 3849, o 2022 metų pradžioje – 3769, tai yra 80 jaunuolių mažiau nei 2021 metais ir 1566 mažiau nei 2012 m. (5 pav.).

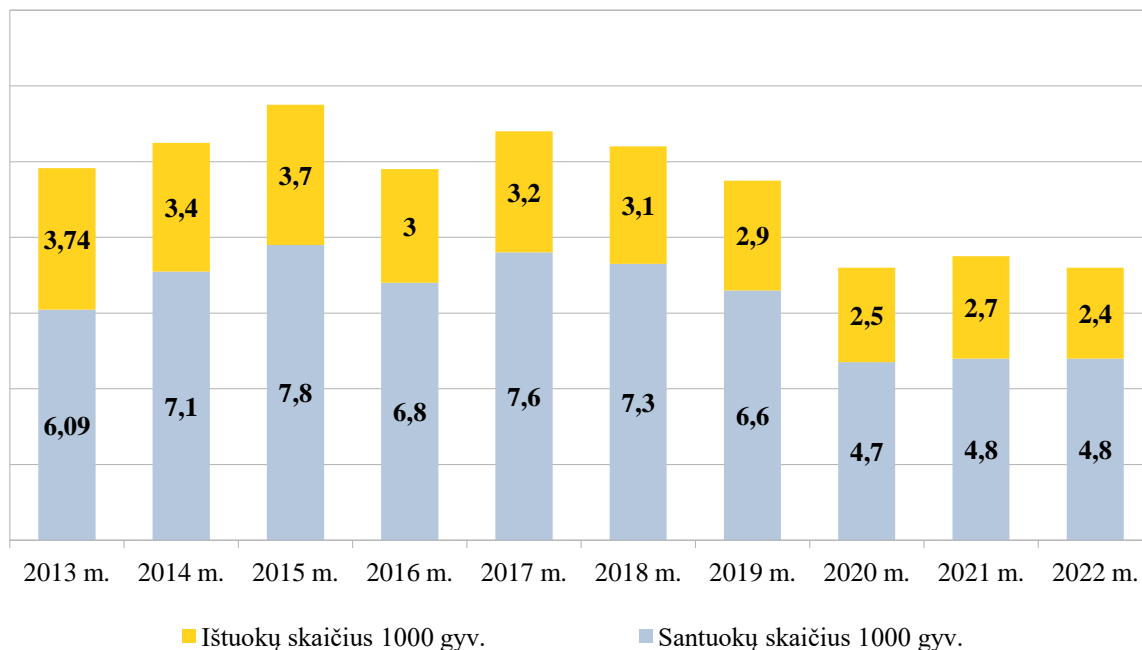
5 paveikslas. Jaunimo 14–29 metų amžiaus skaičius Elektrėnų savivaldybėje 2012–2022 m.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2022 metais Elektrėnų savivaldybėje santuokų skaičius nekito: 2022 m. – 4,8 1000 gyventojų, 2021 m. – 4,8 1000 gyv., ištuokų neženkliai mažėjo: 2022 m. – 2,4 1000 gyv., 2021 m. – 2,7 1000 gyv. (6 pav.).

6 paveikslas. Santuokų ir ištuokų skaičius Elektrėnų savivaldybėje 2013–2022 m.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Pagal Lietuvos sveikatos rodiklių sistemos duomenis, Elektrėnų savivaldybėje 2022 metais padidėjo 18–44 metų amžiaus asmenų skaičius: 2022 m. – 33,9 proc., 2021 m. – 33,1 proc., o 0–17 metų amžiaus asmenų skaičius mažėjo: 2022 m. – 17,4 proc., 2021 m. – 17,5 proc., taip pat mažėjo 45–64 m. metų amžiaus gyventojų dalis: 2022 m. – 29,8 proc., 2021 m. – 30,4 proc., 65 metų amžiaus ir vyresnių gyventojų dalis: 2022 m. – 18,9 proc., 2021 m. – 19 proc. Pernai stebėjome šių rodiklių augimą.

2. SPECIALIOJI DALIS

2.1. Prioritetinių sveikatos problemų rodiklių išsami analizė

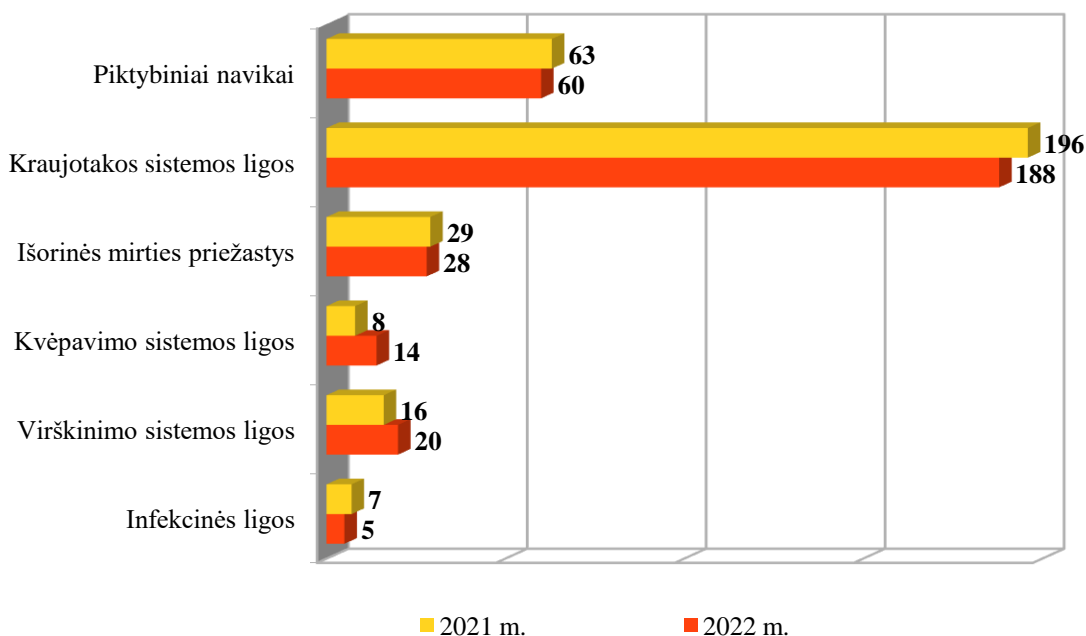
2.1.1. Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) 100 000 gyv., standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) 100 000 gyv.

Mirtingumo statistika taip pat yra reikšminga, nes ji rodo bendrą gyventojų sveikatos būklę, sveikatos priežiūros veiksmingumą ir kokybę, sveikatos netolygumus bei sveikatos priežiūros prieinamumą.

Kraujotakos sistemos ligos yra pagrindinė Lietuvos gyventojų sergamumo ir mirtingumo priežastis. 2022 m. Lietuvoje dėl kraujotakos sistemos ligų mirė 22 503, o Elektrėnų savivaldybėje – 188 gyventojai (8 asmenimis mažiau nei 2021 metais). Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 2022 m. sudarė 49,09 proc. bendro mirtingumo Elektrėnų savivaldybėje.

Aukšto mirtingumo rodiklio dėl mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų analizė savivaldybėje yra būtina įgyvendinant LSP tikslo „Užtikrinti kokybiškesnę ir efektyvesnę sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius uždavinį „Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“ ir ieškant šios problemos priežasčių bei jos sprendimo būdų. 2022 metais Elektrėnų savivaldybėje didžiausias mirtingumas registruojamas nuo kraujotakos sistemos ligų (7 pav.).

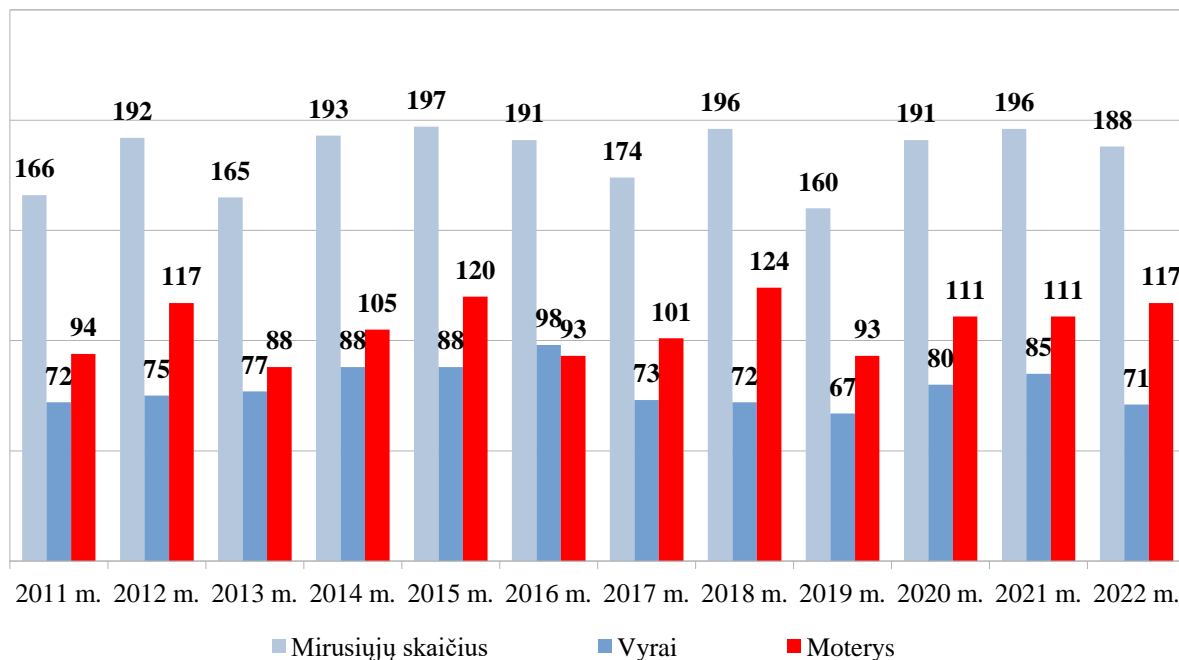
7 paveikslas. Pagrindinės mirties priežastys Elektrėnų savivaldybėje 2021–2022 m. (abs. sk.).

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

Elektrėnų savivaldybėje nuo kraujotakos sistemos ligų 2022 metais mirė 188 asmenys: 71 vyras ir 117 moterų. Moterų mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų didesnis nei vyrų (8 pav.).

8 paveikslas. Mirusiųjų asmenų skaičius Elektrėnų savivaldybėje nuo kraujotakos sistemos ligų 2011–2022 m. pagal lytį (abs. sk.).

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

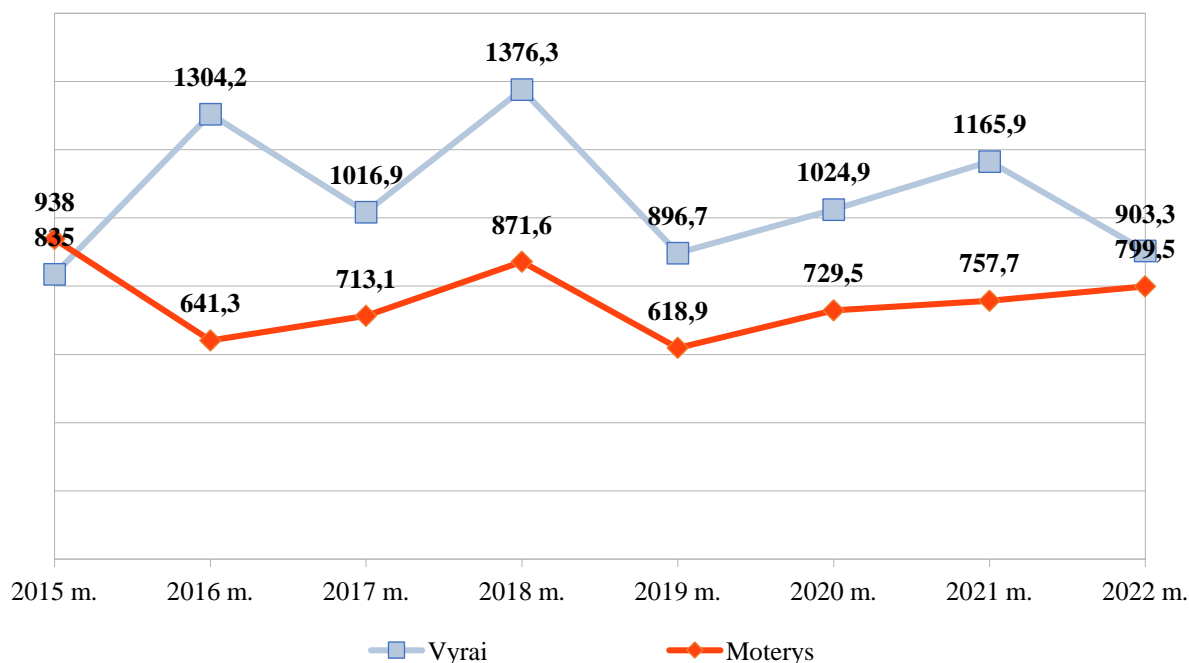
Elektrėnų savivaldybėje mirusių vaikų (0–17 m. amžiaus) ir jaunuolių (14–29 m. amžiaus) 2022 metais neužfiksuota.

Elektrėnų savivaldybės gyventojų standartizuotas mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (871,7/100 000 gyv.) 1,11 karto viršijo Lietuvos rodiklį (785,2/100 000 gyv.).

Analizuojant dažniausias kraujotakos sistemos mirčių priežastis pastebima, kad daugiausia Elektrėnų savivaldybės gyventojų mirė dėl išeminės širdies ligos – 47,34 proc., hipertenzinės širdies ligos – 15,43 proc.

Lyginant mirtingumą pagal lytį, nustatyta, kad vyrų standartizuotas mirtingumas Elektrėnų savivaldybėje buvo 1,1 kartus didesnis nei moterų (9 pav.).

9 paveikslas. Standartizuoto mirtingumo pasiskirstymas pagal lytį nuo kraujotakos sistemos ligų Elektrėnų savivaldybėje 2015–2022 m. 100 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Analizuojant duomenis pagal gyvenamąją vietą, didžiausias mirtingumas buvo fiksuotas tarp kaimo gyventojų – 1074,1/100 000 gyv., mieste gyvenančiųjų mirtingumas 1,4 karto mažesnis – siekė 765,9/100 000 gyv.

Nuo kraujotakos sistemos ligų daugiausia mirė virš 65 m. amžiaus Elektrėnų savivaldybės gyventojų – 161 (3571,4/100 000 gyv.), kitose amžiaus grupėse: 45–64 m. – 27 gyv. (379,2/100 000 gyv.), nė vieno mirties atvejo nenustatyta 0–17 m. ir 18–44 m. amžiaus grupėse. Vertinant mirtingumą nuo kraujotakos sistemos ligų nustatyta, kad 2022 m. 18–44 m. ir 65+ m. amžiaus grupėse stebimas neženklus mirtingumo mažėjimas.

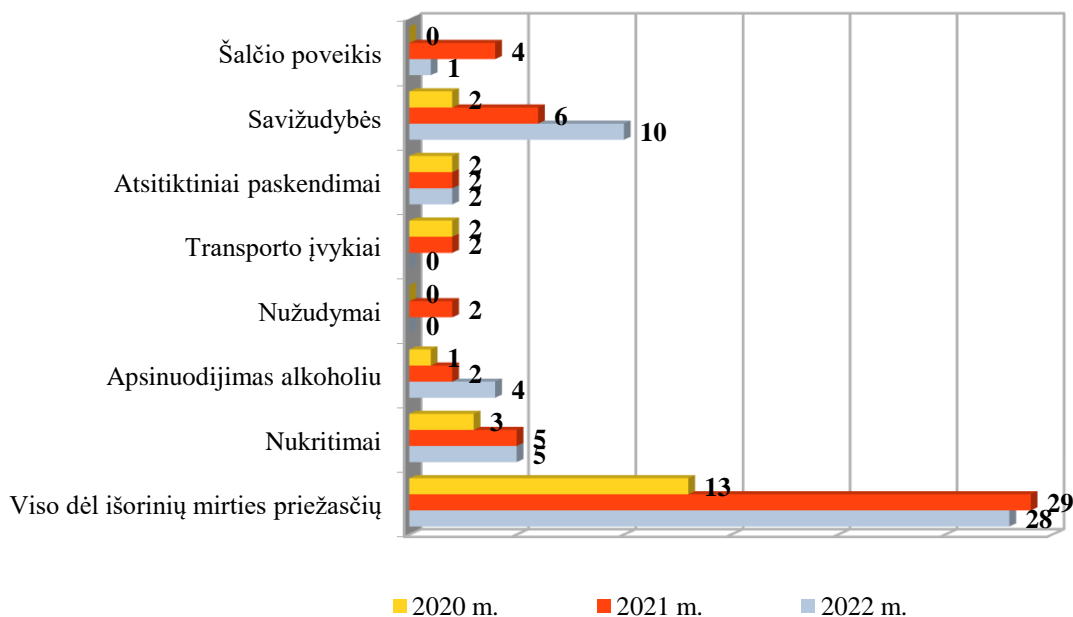
2.1.2. Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89) 100 000 gyv.

Lietuvoje 2022 m. nuo išorinių priežasčių (V0-Y89) mirė 2336 žmonės (82,5/100 000 gyv.). Prasčiausias mirtingumo nuo išorinių priežasčių rodiklis Varėnos r. sav. – 169,9/100 000 gyv. Elektrėnų savivaldybės rodiklis 1,42 karto didesnis nei Lietuvos vidurkis.

2022 m. Elektrėnų savivaldybėje dėl išorinių mirties priežasčių mirė 28 asmenys (117,3/100 000 gyv.), iš jų dėl savižudybių mirė 10; dėl nukritimų – 5; dėl šalčio poveikio – 1; dėl atsitiktinio paskendimo – 2; dėl apsinuodijimo alkoholiu – 4; dėl kitų išorinių priežasčių – 5. Analizuodami 3 metų Elektrėnų savivaldybės mirusiųjų rodiklius dėl išorinių mirties priežasčių, matome, kad daugiausia miršta dėl savižudybių, nukritimų, apsinuodijimo alkoholiu (10 pav.), taip pat reikia atkreipti

dėmesį į mirties priežastis dėl savižudybių, nes šis rodiklis yra 2,25 karto didesnis už Lietuvos vidurkio rodiklį.

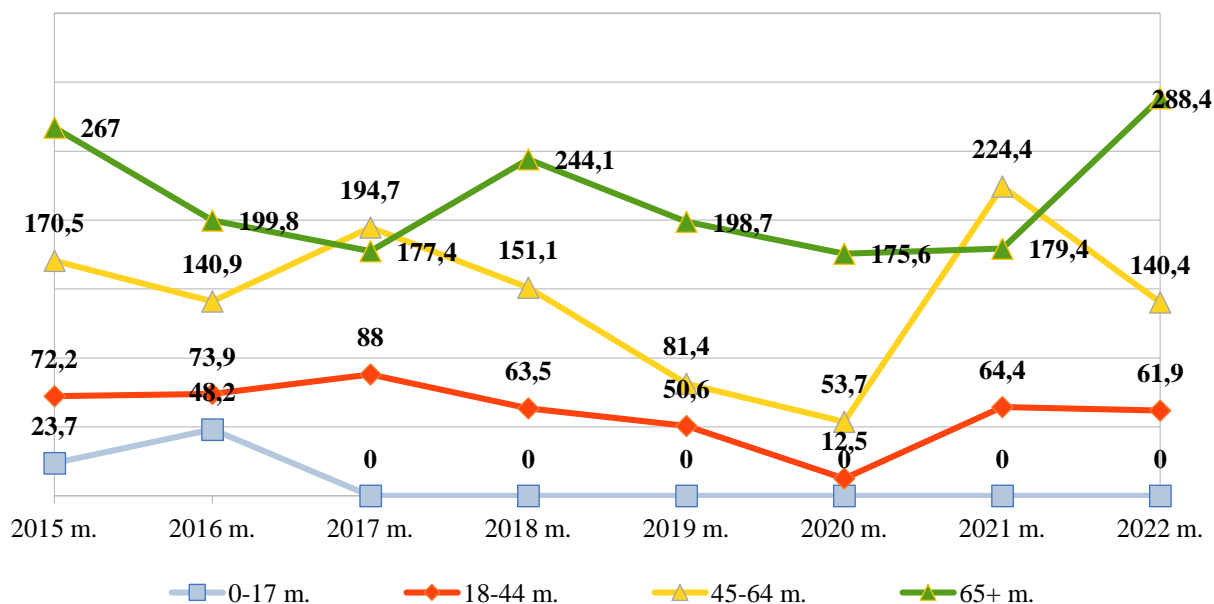
10 paveikslas. Išorinės mirties priežastys Elektrėnų savivaldybėje 2020–2022 m. (abs. sk.).

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Analizuodami 2022 m. Elektrėnų savivaldybės mirtingumo dėl išorinių priežasčių pasiskirstymą pagal amžių, matome, kad daugiausia dėl šių priežasčių miršta 45–64 metų – 140,4/100 000 gyv. (Lietuvos rodiklis – 102,6/100 000 gyv.), 65+ amžiaus gyventojai – 288,4/100 000 gyv. (Lietuvos – 172,9/100 000 gyv.), 18–44 metų – 61,9/100 000 gyv. (Lietuvos – 51,7/100 000 gyv.), 0–17 metų amžiaus grupėje mirties atvejų dėl išorinių mirties priežasčių neregistruota (11 pav.).

11 paveikslas. Mirtingumas dėl išorinių priežasčių (V00-Y89) 100 000 gyv. 2015–2022 m. pagal amžių Elektrėnų savivaldybėje.

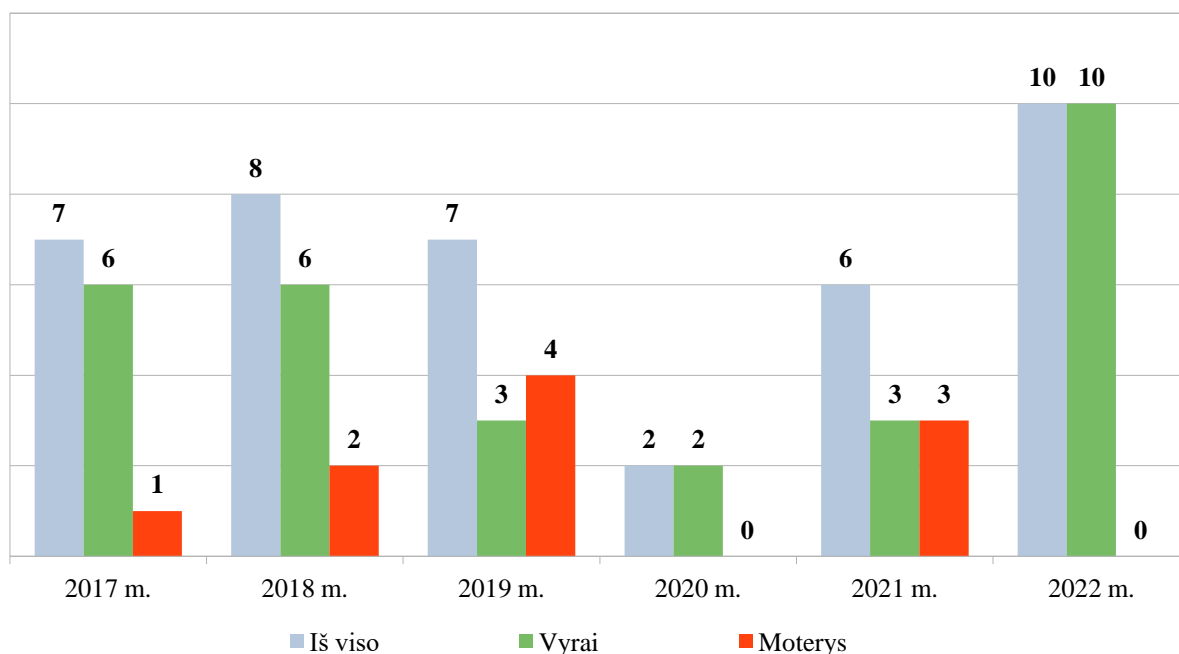
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

2.1.3. Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv., standartizuotas mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv.

Mirtingumo dėl savižudybių atveju nagrinėjami mirtimi pasibaigę savęs žalojimo atvejai. Lietuvoje savižudybių rodiklis yra didžiausias Europoje ir vienas didžiausių pasaulyje, 2022 m. nusižudė 527 gyventojai (18,61/100 000 gyv.).

Elektrėnų savivaldybėje minėtais metais užfiksuota 10 savižudybių. Visi savižudybių atvejai buvo registruoti vyrų gretose (12 pav.). 50 proc. (5 asmenys) – kaimo gyventojai ir 50 proc. (5 asmenys) – miesto gyventojai.

12 paveikslas. Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv. 2017–2022 m. Elektrėnų savivaldybėje pagal lytį (abs. sk.).

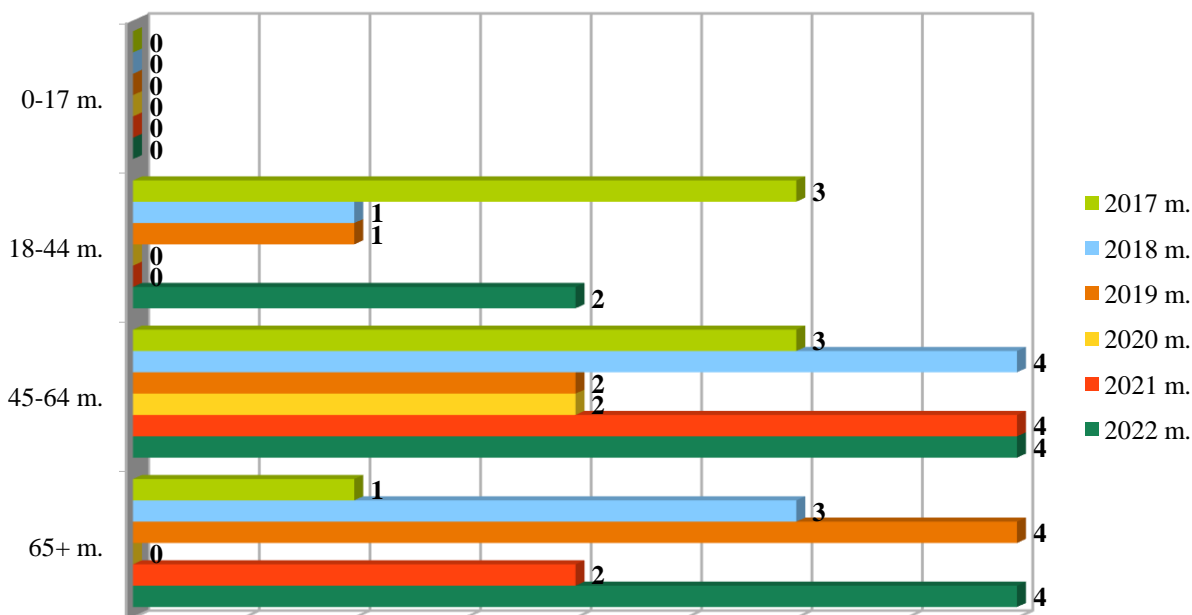

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

Elektrėnų savivaldybėje dėl savižudybių 2017–2022 m. mirė 37 asmenys, daugiau vyrų nei moterų. Daugiausia savižudybių mirčių atvejų registruota darbingo amžiaus asmenų grupėje (13 pav.). Elektrėnų savivaldybėje dauguma savižudybės mirčių atvejų teko miesto gyventojams.

Standartizuoto mirtingumo dėl savižudybių rodiklis Elektrėnų savivaldybėje 2022 metais didėjo, lyginant su 2021 metais, ir daugiau nei du kartus viršijo Lietuvos vidurkį.

13 paveikslas. Mirtingumas dėl savižudybių (X60-X84) 100 000 gyv. 2017–2022 m. Elektrėnų savivaldybėje pagal amžių (abs. sk.).

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema

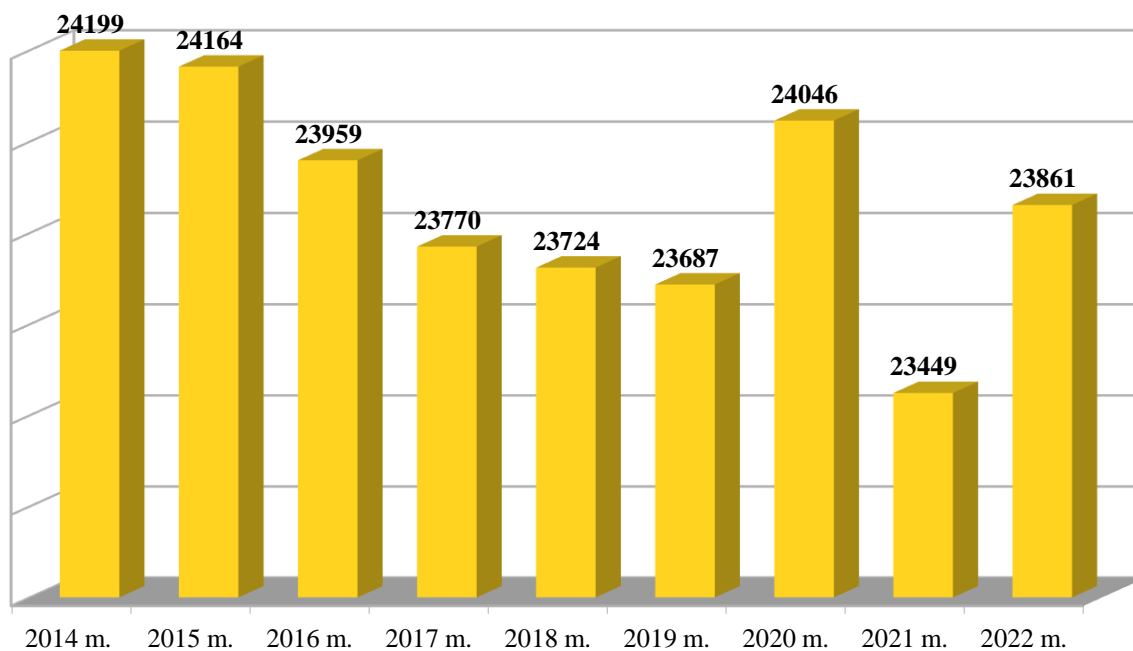
Savižudybių problema ir jos prevencijos svarba neabejojama, vykdomi veiksmai šiai problemai spręsti: teikiamos individualios ir grupinės psichologo konsultacijos, priklausomybių konsultanto konsultacijos, vykdomi psichikos sveikatos stiprinimo užsiėmimai. Šiuo metu yra sukurtas savižudybių Elektrėnų savivaldybėje algoritmas, jį naudojant bus sukurta efektyvi tarpinstitucinio bendradarbiavimo sistema, užtikrinant kokybiškas ir laiku suteikiamas psichikos sveikatos paslaugas balansuojantiems ties savižudybės riba arba savižudybės krizę patiriantiems asmenims ir jų artimiesiems Elektrėnų savivaldybėje.

2.2. Pagrindinių savivaldybės sveikatos stebėsenos rodiklių analizė

2.2.1. Gyventojų skaičiaus pokytis

Gyventojų skaičius – tai išvestinis demografinių procesų (gimstamumo, mirtingumo bei migracijos) rodiklis. Elektrėnų savivaldybėje 2022 metais gyventojų skaičius didėjo 412 asmenų. Elektrėnų savivaldybėje gyventojų skaičius nuolat mažėjo, tačiau 2020 m. buvo fiksuojamas gyventojų skaičiaus didėjimas (14 pav.).

14 paveikslas. Elektrėnų savivaldybės gyventojų skaičiaus pokytis 2014–2022 m.

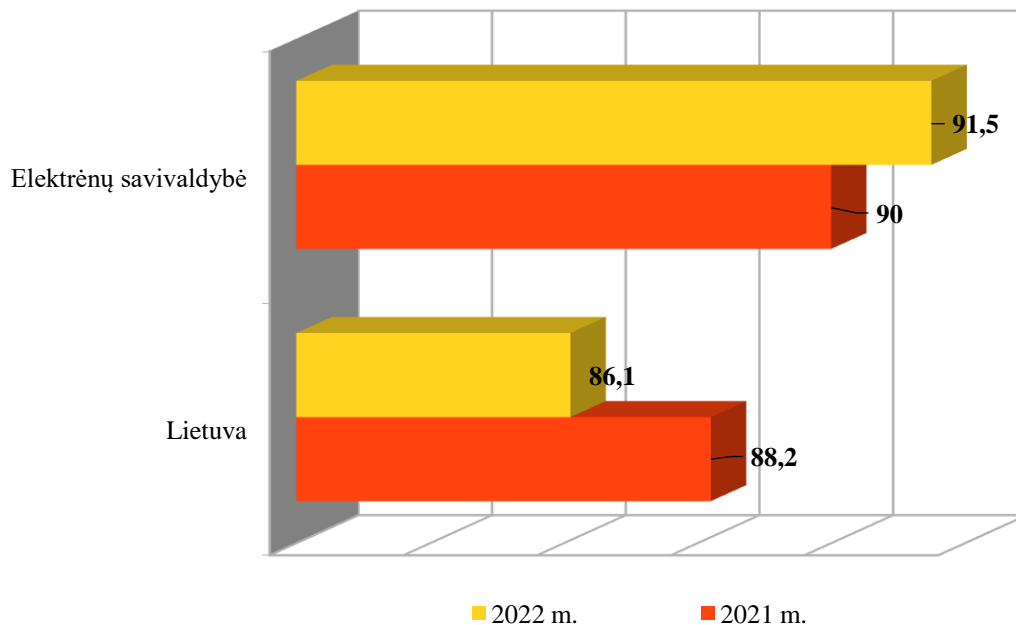
Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2.2.2. 2 metų amžiaus vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys (proc.)

Viena veiksmingiausių ligų prevencijos priemonių yra vakcinacija. Iš viso MMR vakcina (nuo tymų, epideminio parotito ir raudonukės) 2022 metais Lietuvoje 1 doze buvo paskiepyti 22 472 dvejų metų amžiaus vaikai. Tai sudarė 86,1 proc. tikslinės populiacijos.

Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centro duomenimis, 2 metų amžiaus vaikų MMR1 (tymų, epideminio parotito, raudonukės vakcina, 1 dozė) skiepavimo apimtys (proc.) rodiklio reikšmė Elektrėnų savivaldybėje 2022 m. – 91,5 (2021 m. – 90), Lietuvoje – 86,1 (2021 m. – 88,2), santykis Elektrėnų sav. / Lietuva 2022 metais – 1,06, 2021 m. – 0,82 (15 pav.).

15 paveikslas. 2 metų amžiaus vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys (proc.) Elektrėnų savivaldybėje ir Lietuvoje 2021–2022 m.

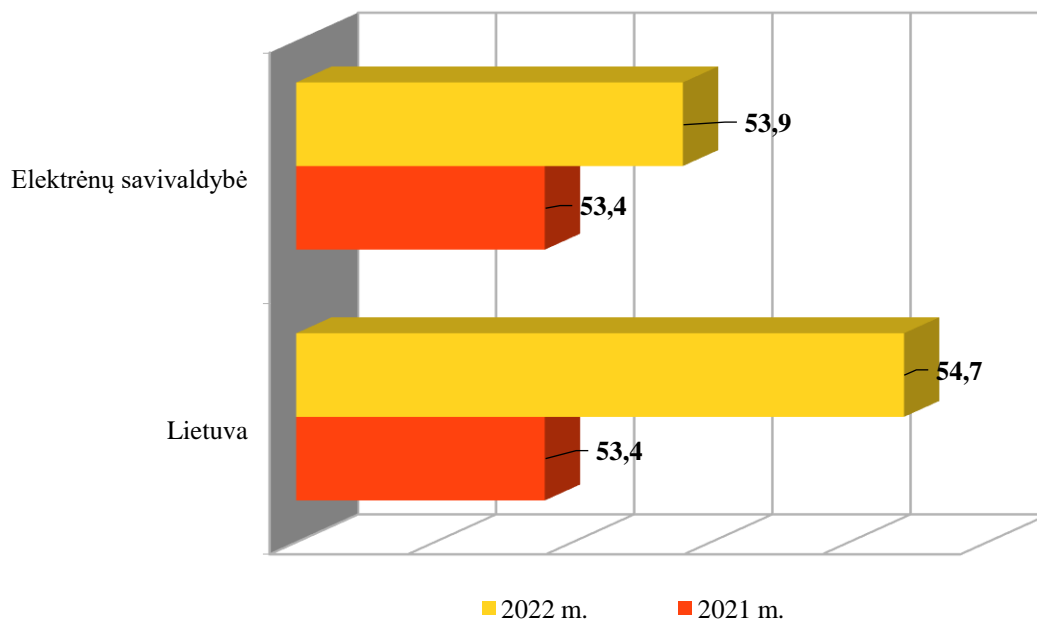
Šaltinis: Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras

Skiepėjimai, siekiant suvaldyti vakcinomis valdomas užkrečiamąsias ligas, yra ekonomiškai efektyviausia intervencija į visuomenės sveikatą ir yra viena iš užkrečiamųjų ligų kontrolės prioritetinių priemonių.

2.2.3. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 3 metus dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje

Gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos programa yra skirta moterims nuo 25 iki 59 metų. Elektrėnų savivaldybės moterys mažiausiai pasinaudojo šia prevencine programa: 2022 m. – 53,9 (2021 m. – 53,4), Lietuvoje 2022 m. – 54,7 (2021 m. – 53,4). 2022 metais Lietuvoje ir Elektrėnų savivaldybėje rodikliai didėjo (16 pav.).

16 paveikslas. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 3 metus dalyvavusi gimdos kaklelio piktybinių navikų prevencinėje programoje, Lietuvoje ir Elektrėnų savivaldybėje 2021–2022 m.

Šal-
ti-
nis:
Hi-
gie-
nos
ins-
ti-
tuto

Sveikatos informacijos centras

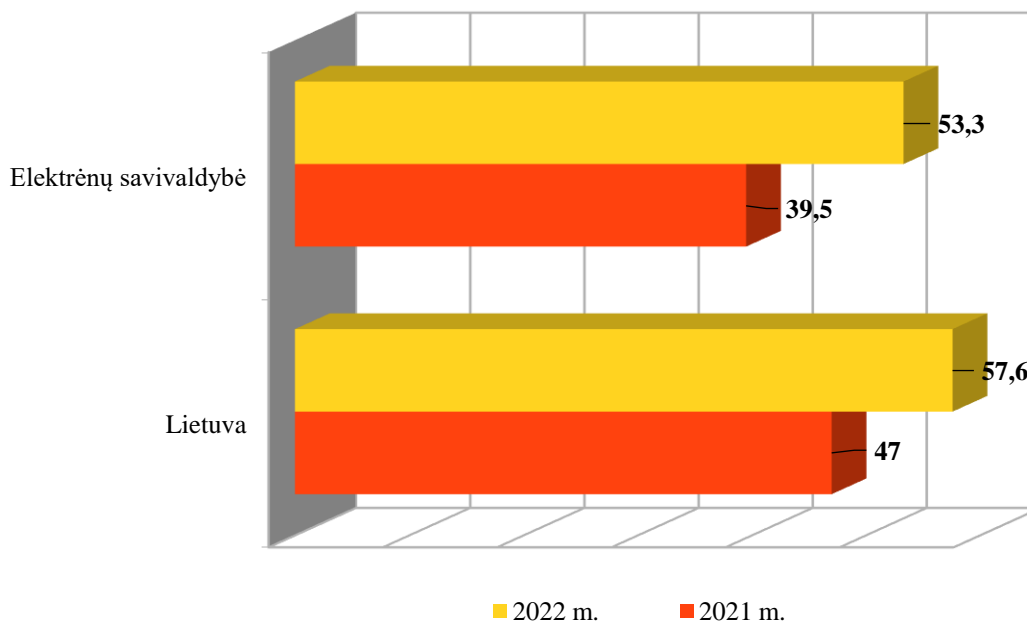
Lyginant su 2021 metais, nustatyta, kad Elektrėnų savivaldybėje 0,5 proc. didėjo šios tikslinės grupės aktyvumas.

2.2.4. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metus dalyvavusi patikros dėl krūties vėžio programoje

Krūties vėžio ankstyvosios diagnostikos programa yra skirta moterims nuo 50 iki 69 metų amžiaus imtinai. Šio amžiaus moterims kartą per 2 metus nemokamai gali būti atliekamas mamografinis tyrimas.

Elektrėnų savivaldybėje moterys yra vienos mažiausiai pasinaudojusios šia prevencine programa: 2022 m. – 53,3 (2021 m. – 39,5), Lietuvoje 2022 m. – 47 (2021 m. – 45,5). 2022 metais tiek Lietuvoje, tiek Elektrėnų savivaldybėje rodiklis didėjo (17 pav.).

17 paveikslas. Tikslinės populiacijos dalis (proc.), 2 metus dalyvavusi patikros dėl krūties vėžio programoje, Lietuvoje ir Elektrėnų savivaldybėje 2021–2022 m.

Šaltinis: Higienos instituto Sveikatos informacijos centras

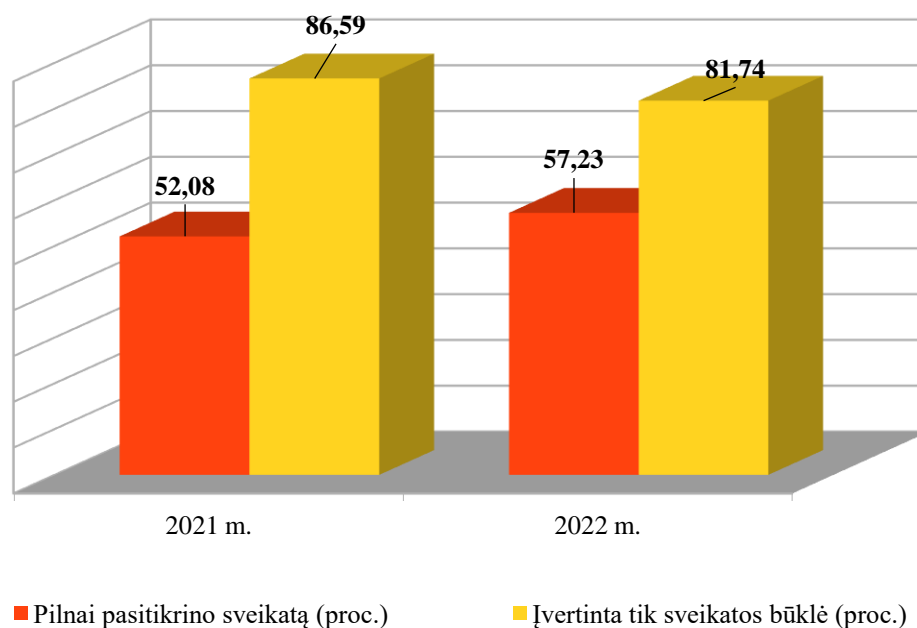
Lyginant su 2021 metais, nustatyta, kad Elektrėnų savivaldybėje 13,8 proc. didėjo šios tikslinės grupės aktyvumas.

2.2.5. Ikimokyklinio ir mokyklinio amžiaus vaikų sveikatos būklė Elektrėnų savivaldybės ugdymo įstaigose

Kiekvienais mokslo metais į ugdymo įstaigas turi būti pristatomi vaiko sveikatos pažymėjimai (027-1/a forma), kuriuose pateikiami duomenys apie vaikų sveikatą. Remiantis Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos priežiūros specialistų surinktais duomenimis iš Vaikų sveikatos stebėsenos informacinės sistemos, tiek 2021 m., tiek 2022 m. didžiausias vaikų, lankančių ugdymo įstaigas, sergamumas išlieka panašus: regos sutrikimai, skeleto ir raumenų sistemos sutrikimai, kvėpavimo sistemos sutrikimai.

2022 m. Elektrėnų savivaldybėje pasitikrino sveikatos būklę (sveikatos būklės įvertinimas; dantų ir žandikaulių būklės įvertinimas) 57,23 proc. moksleivių (18 pav.).

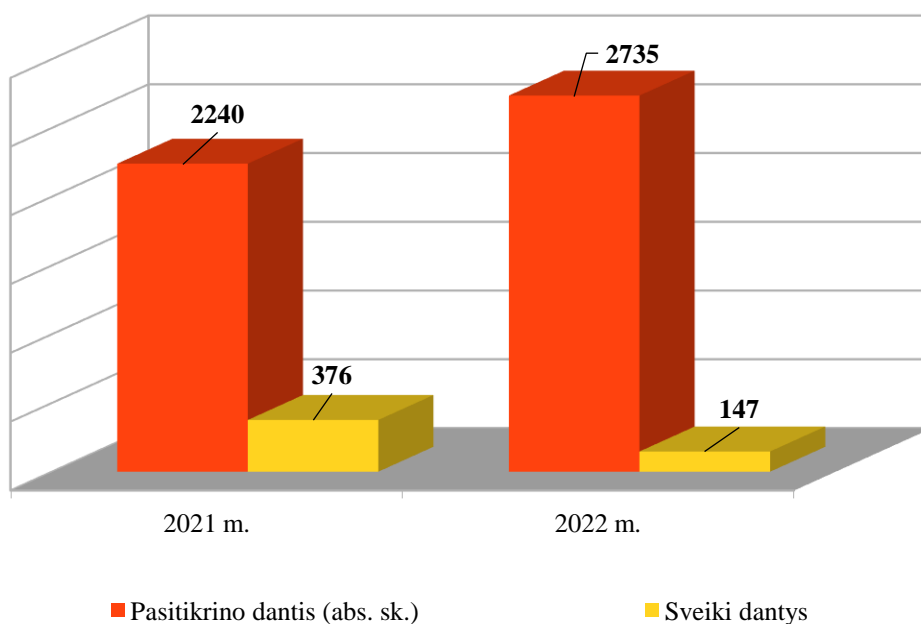
18 paveikslas. Elektrėnų savivaldybės moksleiviai, patitikrinę sveikatą 2021–2022 m. (proc.).

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema

2022 metais buvo įvertinta savivaldybės vaikų dantų ir žandikaulių būklė: 2735 vaikams patikrinti dantys, iš jų 147 vaikų (5,23 proc.) dantys sveiki (2021 m. – 16,59 proc.) (19 pav.).

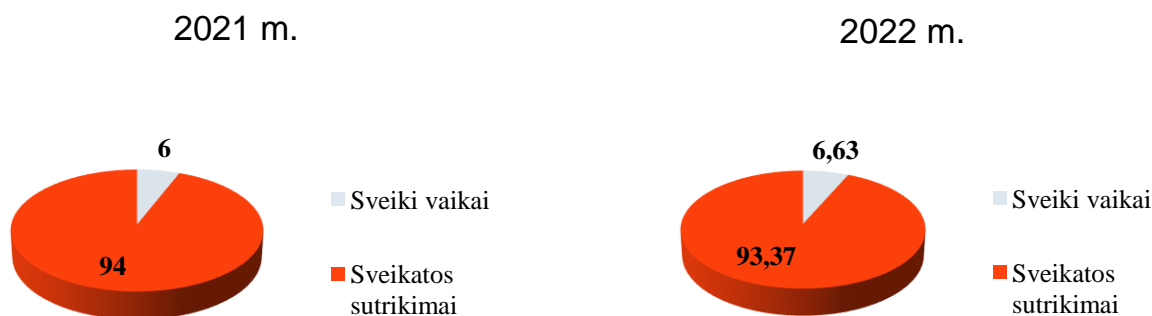
19 paveikslas. Elektrėnų savivaldybės vaikų (iš patitikrinusių), kurių dantys sveiki (abs. sk.).

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema.

Mokinių profilaktiniai patikrinimai vykdomi 2014–2022 metais, todėl galima palyginti aštuonerių metų rezultatus. Nustatyta, kad 2021 metais 94 proc. visų pasitikrinsusių moksleivių yra sveiki, 2022 metais Elektrėnų savivaldybėje – 93,37 proc. sveikų mokinių. 2022 metais neženkliai mažėjo mokinių, galinčių dalyvauti ugdymo veikloje be jokių apribojimų (20 pav.).

20 paveikslas. Elektrėnų savivaldybės sveikų mokinių (iš pasitikrinsusių sveikata) skaičius 2021–2022 m. (proc.).

Šaltinis: Vaikų sveikatos stebėsenos informacinė sistema

2.3. SUAUGUSIŲJŲ GYVENSENOS STEBĖSENOS RODIKLIAI

Nuo 2018 m. kas ketverius metus visose Lietuvos savivaldybėse vykdomas suaugusiųjų gyvenimo tyrimas. 2022 metų balandžio – birželio mėnesiais visoje Lietuvoje vyko antrasis suaugusiųjų gyvenimo tyrimas. Tyrimą inicijavo ir organizavo Higienos institutas, kuris parengė gyvenimo tyrimų organizavimo ir vykdymo metodiką, taip pat su Sveikatos apsaugos ministerija suderino ir atnaujino tyrimo metu naudotą klausimyną. Tyrimas buvo atliktas vykdant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymą, kuris nurodo periodiškai savivaldybėse atlikti suaugusiųjų gyvenimo tyrimus.

Tyrimo rezultatai šioje apžvalgoje pristatomi pagal 25 suaugusiųjų gyvenimo stebėsenos rodiklius, patvirtintus Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymu. Rodiklių reikšmės pateiktos kiekvienos savivaldybės atskirai.

Rodikliai suskirstyti į tris grupes:

- gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo ir prislėgtos nuotaikos vertinimas;
- sveikatos elgsena (fizinis aktyvumas ir mitybos įpročiai);

- rizikingas elgesys (tabako, elektroninių cigarečių rūkymas, alkoholio, narkotinių medžiagų vartojimas, saugumas kelyje).

Elektrėnų savivaldybėje tyrimo metu apklausti 379 gyventojai: 183 vyrai (48,3 proc.) ir 196 moterys (51,7 proc.).

Rezultatai

Gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo ir prislėgtos nuotaikos vertinimas

- Subjektyviai vertindami savo gyvenimo kokybę, kiek mažiau nei pusė 41,4 proc. (2018 m. buvo 54,8 proc.) suaugusių Elektrėnų savivaldybės gyventojų ją vertino teigiamai – labai gerai ir gerai. Pastebime, kad Elektrėnų savivaldybės rodiklis mažesnis nei Lietuvos vidurkį (69,5 proc.).

- Subjektyviai apibūdindami savo sveikatą, daugiau nei pusė 55,8 proc. (2018 m. buvo 59,2 proc.) suaugusiųjų gyventojų ją vertino teigiamai – kaip gerą ar labai gerą. Elektrėnų savivaldybės rodiklis mažesnis nei Lietuvos vidurkis (62,4 proc.).

- Laimingi ir labai laimingi jaučiasi kiek mažiau nei pusė 49,2 proc. (2018 m. buvo 56,6 proc.) Elektrėnų savivaldybės gyventojų. Pastebime, kad Elektrėnų savivaldybės rodiklis mažesnis nei Lietuvos vidurkis (59,9 proc.).

- Suaugusių Elektrėnų savivaldybės gyventojų, kuriuos per praėjusį mėnesį buvo apėmusi prislėgta nuotaika, nerimas šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau, dalis – 22,4 proc. (2018 m. buvo 13,7 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis labai panašus į Lietuvos vidurkį (23,5 proc.).

Sveikatos elgsena

- 15,9 proc. suaugusiųjų Elektrėnų savivaldybės gyventojų užsiima energinga fizine veikla bent po 30 minučių 5 dienas per savaitę ar dažniau (2018 m. buvo 32,4 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis mažesnis nei Lietuvos vidurkis (28,3 proc.).

- Bent kartą per dieną valgančių daržoves (neįskaitant bulvių), suaugusiųjų gyventojų dalis – 50,7 proc. (2018 m. buvo 55,9 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis didesnis nei Lietuvos vidurkis (46,1 proc.). Tokiu pačiu dažnumu valgančių vaisius dalis – 52,8 proc. (2018 m. buvo 54,9 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis didesnis nei Lietuvos vidurkis (36,6 proc.).

- Kas antras (41,8 proc.) Elektrėnų savivaldybės gyventojas papildomai nededa druskos į paruoštą maistą (2018 m. buvo 46,6 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis didesnis nei Lietuvos vidurkis (39,9 proc.).

Rizikingas elgesys

- Per paskutines 30 dienų kasdien rūkusių tabako gaminius dalis – 9,2 proc. (2018 m. buvo 13,2 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis mažesnis nei Lietuvos vidurkis (16,3 proc.). Elektronines cigaretes vartojusių – 6,9 proc. (2018 m. buvo 2,8 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis mažesnis nei Lietuvos vidurkis (5,2 proc.). O vartojusių alkoholinius gėrimus – 5 proc. (2018 m. buvo 1,3 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis ženkliai didesnis nei Lietuvos vidurkis (1,4 proc.).

- Suaugusiųjų Elektrėnų savivaldybės gyventojų, kurie alkoholinius gėrimus per paskutines 30 dienų vartojo bent kartą per savaitę ir dažniau, dalis – 29,6 proc. (2018 m. buvo 19,7 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis didesnis nei Lietuvos vidurkis (21,8 proc.). O per paskutinius 12 mėnesių tokiu pat dažnumu vartojusių alkoholinius gėrimus, dalis – 29,6 proc. (2018 m. buvo 14,9 proc.). Pastebime, kad Elektrėnų savivaldybės rodiklis ženkliai didesnis nei Lietuvos vidurkis (18,3 proc.).

- Suaugusių gyventojų, kurie narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo per savo gyvenimą bent kartą vartojo dalis – 33 proc. (2018 m. buvo 9,3 proc.). Elektrėnų savivaldybės rodiklis ženkliai didesnis nei Lietuvos vidurkis (12 proc.).

APIBENDRINIMAS

- Elektrėnų savivaldybėje pastaraisiais metais gyventojų skaičius didėjo, mirtingumo rodiklis mažėjo, gimstamumo rodiklis mažėjo, o natūralus prieaugis 1000 gyventojų didėjo. Natūrali gyventojų kaita išliko neigiama. Elektrėnų savivaldybėje mažėja jaunų žmonių, jų sergamumas ir ligotumas didėja.

- Elektrėnų savivaldybės reikšmės, lyginant su Lietuvos vidurkiu, 2022 m. pasiskirsto taip: 43,3 proc. rodiklių patenka į žaliąją zoną, 10 proc. – geltonąją ir 46,7 proc. – raudonąją. Detaliai analizei, kaip prioritetinės sveikatos problemos, pasirinkti šie rodikliai: mirtingumas dėl savižudybių 100 000 gyv.; standartizuoto mirtingumo dėl savižudybių rodiklis 100 000 gyv.; mirtingumas dėl išorinių priežasčių 100 000 gyv.; mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv.; standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 100 000 gyv.

- Daugelį metų Elektrėnų savivaldybėje aktuali problema išlieka sergamumas kraujotakos sistemos ligomis.

- 2022 metais Elektrėnų savivaldybėje didėjo mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų.

- Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų 2022 metais sudarė 49,09 proc. bendro mirtingumo Elektrėnų savivaldybėje, rodiklio reikšmė 0,99 kartus viršijo Lietuvos vidurkį. Taip pat stebime rodiklio „Standartizuotas mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (I00–I99) 100 000 gyv.“ neženklių mažėjimą (2022 m. – 871,7/100 000 gyv., 2021 m. – 918,4/100 000 gyv.).

- Atkreiptinas dėmesys į mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklio (V00–Y89) 100 000 gyv. padidėjimą Elektrėnų savivaldybėje per pastaruosius metus. 2022 m. rodiklio reikšmė neženkliai sumažėjo iki 117,3 ir 1,42 kartus viršijo Lietuvos vidurkį.

- 2022 metais Elektrėnų savivaldybėje ženkliai didėjo mirtingumo dėl savižudybių rodiklis. Savižudybių skaičius (X60–X84) 100 000 gyv. didėjo nuo 2021 metų ir daugiau nei du kartus viršijo Lietuvos vidurkį. 2022 metais Elektrėnų savivaldybėje dėl savižudybių mirė 10 asmenų (2021 m. – 6 asmenys).

- Elektrėnų savivaldybės moterys yra vienos iš mažiausiai pasinaudojusių gimdos kaklelio vėžio ankstyvosios diagnostikos prevencine programa (prevencine programa pasinaudojo 53,9 proc.) ir mamografinės patikros dėl krūties vėžio finansavimo programa (prevencine programa pasinaudojo 53,3 proc.), nors 2022 metais Lietuvoje ir Elektrėnų sav. šie rodikliai neženkliai didėjo. Svarbu paminėti, kad visos prevencinės sveikatos programos yra galimybė sumažinti sergamumą ir mirtingumą nuo tam tikrų ligų, nes atlikus tyrimus būtinas gydymas gali būti pradėtas nedelsiant.

- Mokyklinio ir ikimokyklinio amžiaus vaikų sveikatos būklė neženkliai gerėjo.

- Analizuojant 2022 m. suaugusiųjų gyvenimo tyrimo duomenis nustatyta, kad Elektrėnų savivaldybės gyventojų gyvenimo kokybės, sveikatos, laimingumo ir prislėgtos nuotaikos vertinimo

rodikliai yra mažesni nei Lietuvos vidurkis. Beveik pusė Elektrėnų savivaldybės gyventojų savo gyvenimo kokybę ir sveikatą vertina kaip gerą ir labai gerą, jaučiasi laimingi ir labai laimingi. Kas ketvirtą Elektrėnų savivaldybės gyventoją buvo apėmusi prislėgta nuotaika bei nerimas šiek tiek labiau ir daug labiau nei anksčiau.

- Elektrėnų savivaldybės gyventojų mitybos įpročių rodikliai yra panašūs kaip ir bendri visos Lietuvos rodikliai, tačiau fizinio aktyvumo rodiklis yra žemesnio lygmens nei bendras Lietuvos rodiklis. Kas trečias Elektrėnų savivaldybės gyventojas užsiima aktyvia fizine veikla bent 30 min. 5 dienas ir daugiau per savaitę, bent kartą per dieną valgo vaisius ir beveik kas antras Elektrėnų savivaldybės gyventojas papildomai nededa druskos į paruoštą maistą. Pusė gyventojų bent kartą per dieną valgo vaisius bei daržoves (neskaitant bulvių).

- Elektrėnų savivaldybės gyventojų tabako gaminių, elektroninių cigarečių, alkoholinių gėrimų, narkotinių ar psichotropinių medžiagų vartojimo rodikliai yra panašūs kaip ir visos Lietuvos rodikliai. Kas penktas Elektrėnų savivaldybės gyventojas vartojo tabako gaminius kasdien per paskutines 30 dienų ir kasdien per paskutinius 12 mėnesių. 6,9 proc. gyventojų rūkė elektronines cigaretes kasdien per paskutines 30 dienų ir kasdien per paskutinius 12 mėnesių. Elektrėnų savivaldybėje 5 proc. suaugusiųjų per paskutines 30 dienų kasdien vartojo alkoholinius gėrimus. Kas trečias gyventojas per paskutines 30 dienų ir per paskutinius 12 mėnesių vartojo alkoholinius gėrimus kartą per savaitę ir dažniau. Narkotinių ar psichotropinių medžiagų be gydytojo paskyrimo bent kartą per savo gyvenimą yra vartojęs kas trečias suaugęs Elektrėnų savivaldybės gyventojas.

REKOMENDACIJOS

Rekomendacijos dėl mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų srityje:

Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos biurui:

- pagal kompetenciją įgyvendinti Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. rugsėjo 22 d. įsakymu Nr. V-979 (Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. balandžio 8 d. įsakymo Nr. V-776 redakcija) patvirtintą Sveikatos stiprinimo programą, skirtą širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto profilaktikai: rizikos grupei priklausančių, taip pat asmenų, besikreipiančių savanoriškai, suformuoti programos dalyvių grupes ir organizuoti praktinius ir teorinius užsiėmimus apie sveiką gyvenseną, mitybos reikšmę, širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto rizikos veiksnius, komplikacijas, fizinio aktyvumo reikšmę, streso reikšmę, teikti individualias tolesnio sveikatos stiprinimo rekomendacijas;
- reguliariai skleisti informaciją apie Širdies ir kraujagyslių ligų ir cukrinio diabeto rizikos grupių asmenų sveikatos stiprinimo programą visuomenės sveikatos biuro organizuojamuose renginiuose;
- vykdyti sveikatai palankios mitybos ir gyvensenos keitimo konsultacijas gyventojams;

- vykdyti kitas švietėjiškas priemones, organizuoti sveikatingumo renginius (akcijas, mankštas, šiaurietiško ėjimo užsiėmimus ir kt.), siekiant didesnio gyventojų susidomėjimo savo sveikata, fizinio aktyvumo nauda ir skleisti informaciją apie kraujotakos sistemos ligas ir jų atsiradimo priežastis;

- gyventojus skatinti rinktis sveikatai palankius maisto produktus (pažymėtus rakto skylute, vaisius, daržoves ir t. t.), atsisakyti žalingų įpročių, išmokyti valdyti stresą;

- informuoti apie kraujotakos sistemos ligas, jų rizikos veiksnius bei profilaktikos priemones: reguliariai tikrintis kraujo spaudimą, cholesterolio kiekį kraujyje, palaikyti normalų kūno masės indeksą.

Elektrėnų savivaldybės administracijai:

- skatinti visuomenės sveikatos ir asmens sveikatos priežiūros bei kitų sektorių bendradarbiavimą kompleksiškai sprendžiant savivaldybės gyventojų sveikatos problemas;

- skirti papildomą finansavimą Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos biurui įgyvendinti Sveikatos stiprinimo programą, skirtą širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto profilaktikai;

- organizuoti tarpsektorinius Elektrėnų savivaldybės Sveikatos centro pasitarimus, informuojant ir pristatant visuomenės sveikatos biuro vykdomas prevencines priemones ir raginant sveikatos specialistus siųsti savo pacientus jose dalyvauti.

Elektrėnų savivaldybės šeimos medicinos paslaugas teikiantiems šeimos ir / ar vidaus ligų gydytojams (toliau – šeimos gydytojams):

- informuoti apie kraujotakos sistemos ligas, jų rizikos veiksnius bei profilaktikos priemones: reguliariai tikrintis kraujo spaudimą, cholesterolio kiekį kraujyje, palaikyti normalų kūno masės indeksą;

- aktyviai bendrauti ir bendradarbiauti sprendžiant savivaldybės gyventojų asmens ir visuomenės sveikatos problemas kartu su kitais sektoriais;

- skatinti savo pacientus aktyviau dalyvauti nemokamoje širdies ir kraujagyslių ir kitų ligų prevencijos programoje, informuojant apie asmeninius kvietimus trumposiomis SMS žinutėmis ar kitomis priemonėmis;

- siūlyti savo pacientams dalyvauti Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos biuro organizuojamose prevencinėse programose;

- sveikatos įstaigų vadovai turi supažindinti savo šeimos gydytojus ir slaugytojus su žemu savivaldybės gyventojų dalyvavimo prevencinėse programose rodikliu, motyvuoti ir skatinti savo pacientus aktyviau dalyvauti programose, taip pat numatyti taikyti kitas įstaigose naudojamas

priemonės, kad per 2024 m. prevencinėse programose dalyvaujančių asmenų skaičius pasiektų Lietuvos vidurkį.

Rekomendacijos mirtingumo dėl išorinių mirties priežasčių prevencijai:

Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos biurui:

- didinti gyventojų sąmoningumą teikiant informaciją apie būtiną atšvaitų dėvėjimą tamsiu paros metu, saugų elgesį dalyvaujant eisme, organizuoti prevencines akcijas, skirtas saugiam eismui užtikrinti (atšvaitų dalinimas, bendravimas su gyventojais);
- bendruomenėse įvairaus amžiaus žmonių grupėms organizuoti teorinius ir praktinius pirmosios pagalbos teikimo mokymus;
- vykdyti nelaimingų atsitikimų prevenciją, vykdyti mokymus, informacijos sklaidą (konsultacijos, rekomendacijos, kaip saugiai elgtis buityje) vyresnio amžiaus asmenims bei jų artimiesiems apie gyvenamosios aplinkos pritaikymą griuvimų prevencijai. Skatinti vyresnio amžiaus gyventojus įsitraukti į fizinio aktyvumo veiklas, vykdyti įvairias fizinio aktyvumo priemones, galinčias sumažinti vyresnių žmonių kritimų ir su jais susijusių traumų ir mirčių skaičių;
- tęsti psichologinės pagalbos paslaugą (konsultacijas) savivaldybės gyventojams, siekiant mažinti savęs sužalojimo bei savižudybių tikimybę;
- aktyviai įgyvendinti savižudybių prevencijos Elektrėnų savivaldybėje algoritmą.

Elektrėnų savivaldybei ir seniūnijoms:

- didinti gyventojų sąmoningumą teikiant informaciją apie būtiną atšvaitų dėvėjimą tamsiu paros metu, saugų elgesį dalyvaujant eisme (atšvaitų dalijimas, bendravimas su gyventojais);
- gerinti gatvių apšvietimą, vykdyti nelaimingų atsitikimų prevenciją (žiemos sezonu tinkamas gatvių, šaligatvių valymas, priežiūra);
- aktyviai įsitraukti ir padėti Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos biurui įgyvendinti psichikos sveikatos gerinimo ir savižudybių prevencijos paslaugų plėtrą savivaldybėje įtraukiant visų amžiaus grupių asmenis;
- skatinti visuomenės sveikatos ir asmens sveikatos priežiūros bei kitų sektorių bendradarbiavimą kompleksiskai sprendžiant savivaldybės gyventojų sveikatos problemas.

Rekomendacijos dėl savižudybių prevencijos:

Elektrėnų savivaldybės visuomenės sveikatos biurui:

- vykdyti psichikos sveikatos gerinimo ir savižudybių prevencijos paslaugų plėtrą savivaldybėje, įtraukiant visų amžiaus grupių asmenis;
- pasitelkiant atsakingas institucijas, didinti gyventojų informuotumą apie išorines mirties priežastis (apsinuodijimai, paskendimai, nukritimai, savižudybės);

- didinti visuotinį supratimą apie savižudišką elgesį, skatinti bendruomenes vykdyti savižudybių prevenciją, stiprinti psichinę sveikatą;
- didinti gyventojų informuotumą apie psichologinės pagalbos būdus;
- organizuoti konsultacijas savižudybių prevencijos klausimais;
- aktyviai įgyvendinti savižudybių prevencijos Elektrėnų savivaldybėje algoritmą;
- organizuoti mokymus specialistams, kurie savo darbe susiduria su mėginusiais ar ketinančiais nusižudyti asmenimis arba asmenimis, kurie nusižudė.

Elektrėnų savivaldybės administracijai:

- skirti papildomą finansavimą organizuojant mokymus specialistams, kurie savo darbe susiduria su mėginusiais ar ketinančiais nusižudyti asmenimis arba asmenimis, kurie nusižudė;
- vykdyti psichikos sveikatos gerinimo ir savižudybių prevencijos paslaugų plėtrą savivaldybėje, įtraukiant visų amžiaus grupių asmenis;
- didinti įvairaus amžiaus žmonių užimtumą kuriant naujas darbo vietas, riboti psichoaktyviųjų medžiagų prieinamumą;
- didinti gyventojų informuotumą apie psichologinės pagalbos būdus;
- skatinti visuomenės sveikatos ir asmens sveikatos priežiūros bei kitų sektorių bendradarbiavimą kompleksiskai sprendžiant savivaldybės gyventojų sveikatos problemas;
- pasitelkiant atsakingas institucijas, didinti gyventojų informuotumą apie išorines mirties priežastis (apsinuodijimai, paskendimai, nukritimai, savižudybės).

Elektrėnų savivaldybės pirminės sveikatos priežiūros įstaigoms:

- didinti gyventojų informuotumą apie psichologinės pagalbos gavimą, supažindinti su pagrindinės emocinės ir psichologinės paramos principais;
- organizuoti mokymus sveikatos priežiūros specialistams, kurie savo darbe susiduria su mėginusiais ar ketinančiais nusižudyti asmenimis;
- aktyviai bendrauti ir bendradarbiauti sprendžiant savivaldybės gyventojų asmens ir visuomenės sveikatos problemas kartu su kitais sektoriais.